

TERUGBLIK op juli, augustus 2021

1. AMERIKAANS bezoek in het Heemhuisje!

Op zaterdag 12 juni 2021 kwam het Amerikaans echtpaar Justin en Misty Schreppel op bezoek in het Heemhuisje. In hun gezelschap was ook Luc Cox, voorzitter Heemkundige Kring Malle, en burgemeester Liesbeth Verstreken.

Justin en Misty woonden nog in Brussel. Vooraleer definitief terug te reizen naar de VS wilden ze nog een laatste bezoek brengen aan Zoersel, waar de Amerikaanse soldaat Joe Schreppel, oom van Justin, op 17 augustus 1943 na een luchtgevecht neergekomen en gestorven is.

Bij dit bezoek betuigden de Amerikaanse bezoekers ook hun dankbaarheid voor het eerbetoon dat de Zoerselse bevolking bracht aan de gesneuvelde Joe Schreppel. Voorzitter Jan Denissen bracht het relaas van de fatale vlucht en de gebeurtenissen die daarop volgden. Burgemeester Verstreken gaf als afscheid nog een tekening van de Kerk van Zoersel met daarop de lindeboom.

Justin beschouwt het als zijn taak om de herinnering aan zijn oom en aan Zoersel levend te houden binnen zijn familie, van wie velen totaal geen weet hebben van wat er zich hier heeft afgespeeld.

Van links naar rechts:

Jan Denissen, Voorzitter HKZoersel
Liesbeth Verstreken, Burgemeester Z
Justin en Misty Schreppel
Luc Cox, Voorzitter HKMalle

Gebeurtenissen van augustus 1943

Ook in Zoersel weten nog weinigen wat er in onze gemeente in 1943 voorgevallen is. Daarom is het goed de gebeurtenissen van toen nogmaals te vertellen.

Op 17 augustus 1943 zijn een groot aantal geallieerde vliegtuigen op weg naar Duitsland om er bombardementen uit te voeren. Het Duits afweergeschut en de Duitse jachtvliegtuigen proberen dit te verhinderen. Het vliegtuig "Jolly Roger", waarin Joe Schreppel zit, wordt neergehaald. Van de 10 inzittenden worden er vijf onmiddellijk gedood.

In de oorlogskroniek "Zoersel 1940-1945" lezen we dat twee van hen op Blommerschot neerkomen en door de Duitsers worden gevangen genomen en dat er drie op het eigendom van baron Van de Put neerkomen. Twee van deze drie verdwijnen dan spoorloos. Deze gegevens stroken niet met wat in andere bronnen te lezen is. Slechts van één neergekomen bemanningslid, Bruno M. Gallerini, weten we met zekerheid dat hij aan de Duitsers ontsnapt is en via de ontsnappingsroute, gekend als de "comeetlijn", zijn weg teruggevonden heeft naar Engeland. Lees daarover meer in de websites die bij de bronnen vermeld staan.

In ons verhaal beperken we ons tot het Amerikaanse bemanningslid Joe Schreppel, die neerkomt op het Schriek in Zoersel.

Door een kleine brand te stichten trekt hij de aandacht. Een groep scouts onder wie de 16-jarige Michel Bosman die later over de gebeurtenissen verslag uitbrengt, is op bivak in de buurt en volgt het neerkomen van de valschermen. Op de rook afgaande vinden ze Joe Schreppel en kunnen hem bevrijden uit de brand. Op hun vraag geeft Joe zijn naam en de naam van de stad Pittsburgh. Op zijn verzoek wordt ook een priester gehaald en Johannes (Jan) Van Kan, onderpastoor van Sint-Antonius, kan de laatste sacramenten toedienen alvorens de ongelukkige sterft.

's Namiddags legt de vrouw van Alfons De Feyter, die op de Schriekhoeve woont, een matras op een boerenkar en Alfons brengt de overledene naar het dodenhuisje van Zoersel. Dit was ondergebracht in het in 1967 afgebroken gemeentehuis op het dorpsplein. Dit oorlogsdrama veroorzaakt in Zoersel een reeks gebeurtenissen die een grote beroering onder de bevolking te weeg brengen, zoals blijkt uit de kroniek van Zoersel over de gebeurtenissen van 1940 tot 1945.

Joe Schreppel

Op 18 augustus 's morgens liggen er bloemenruikers voor de deur van het dodenhuisje. De hoeveelheid bloemen groeit (een foto van de bloemenruikers is te zien in het museum van de HKZ). Een groot aantal toeschouwers blijft op het pleintje staan en wacht de verdere gebeurtenissen af. Gedurende die morgen bidt juffrouw Daems 5 onzeveraders en 5 weesgegroetjes voor de zielerust van de gesneuvelde Joe Schreppel. Ook doet Martha Goossens een omhaling onder de toeschouwers om een Heilige Mis te laten opdragen. De opbrengst is 243 frank.

Burgemeester De Bouck laat een bericht uithangen waarin hij de mensen aanspoort zich te onthouden van dergelijke daden en waarschuwt hen voor de gevaarlijke gevolgen. Deze burgemeester wordt na de bevrijding in 1946 wegens collaboratiedaden uit zijn ambt ontzet en zwaar veroordeeld.

In de namiddag om twee uur wordt de overledene door de Duitsers weggehaald.

Op 23 augustus draagt pastoor Dox een H. Mis op voor de slachtoffers van de luchtaanval. Enkele dagen later op 27 augustus komen twee Duitsers in burgerkleding Joanna Sterckx – De Waegeneire voorleiden wegens haar sympathiebetuigingen aan de overleden Amerikaan. Na de oorlog schrijft ze aan Tom en Barbara Schreppel, de ouders van Joe, dat ze voor het leggen van de Belgische vlag op het kruis tot 4 maanden gevangenis werd veroordeeld. De Duitsers brengen ook een bezoek van meer dan een uur bij Maria Geudens.

Op 30 augustus moeten zes personen voor de Duitsers verschijnen: pastoor Dox, Lien Cop, Martha Goossens, Maria Daems, Karel Janssens en de heer De Wandelaer, afkomstig uit Antwerpen.

Vier van hen blijven achter in de gevangenis in de Begijnenstraat. Ze worden door de Sicherheitspolizei te Wilrijk beschuldigd van “pro-geallieerde” handelingen. Lien Cop mag naar huis terugkeren, maar zal nog meerdere keren terug moeten komen voor een verhoor.

Op 12 september wordt aan het kapelletje van Onze Lieve Vrouw van Goede Raad op Eindhoven een novene begonnen voor de weggevoerde dorpelingen. Voor wie een novene niet kent; dit is een reeks van negen dagen waarop men komt bidden om een speciale gunst te verkrijgen. De opkomst kan men massaal noemen: 500 personen.

Op 23 september komt Jan Derkinderen terug thuis van zijn verplichte werkdienst te Hannover.

Na 24 dagen gevangenis worden pastoor Dox en Karel Janssens vrijgelaten.

Op 7 oktober bezoekt de Gestapo de heer De Wandelaer en Lien Cop voor nadere inlichtingen betreffende de luchtaanvallen en de bloemenversiering bij het dodenhuisje. Foto's van de bloemenhulde en het fototoestel worden in beslag genomen. De heer De Wandelaer wordt voorgeleid en veroordeeld tot twee maanden gevangenis, omdat ook hij hulde had gebracht aan de Amerikaanse soldaat.

Na veertig dagen hechtenis wordt op 15 oktober Martha Goossens vrijgelaten uit de Begijnenstraat. Pas op 21 december kan ook Maria Daems terug naar Zoersel keren.

Wie was Joe Schreppel?

Het vliegtuig waarin hij werd neergeschoten heette “Jolly Roger” en had 10 inzittenden aan boord. Het behoorde tot een totaal van 164 Amerikaanse bommenwerpers (B-17 Flying Fortresses) dat deelnam aan de gevaarlijke “Missie 84”. (zie foto hieronder)

Het doel was de Messerschmittfabrieken in Regensburg en de rollager fabrieken in Schweinfurt te bombarderen.

Door de dichte mist werd de missie ettelijke uren vertraagd. Bovendien moesten de aanvallen uitgevoerd worden diep in Duitsland. Een aantal vliegtuigen werd door de Duitsers al neergehaald bij de Belgisch-Nederlandse grens. Een van hen was de “Jolly Roger”, dat neerstortte in Woensdrecht Nederland. Van de inzittenden werden 5 onmiddellijk gedood. De vijf andere sprongen uit het vliegtuig. Door de korte afstand Woensdrecht-Zoersel (33,6 km) werden

de valschermen door de lucht meegedreven en kwamen neer in Blommerschot en in Zoersel op het domein van baron Van de Put. Twee van hen konden vluchten. Eerder in deze tekst wordt aan de juistheid van deze laatste gegevens getwijfeld.

Joe Schreppel die staartschutter was in het vliegtuig, werd door een kogel dodelijk gewond en kwam neer op het Schriek.

Nadat hij door de Duitsers in Zoersel werd weggehaald op 18 augustus werd zijn stoffelijk overschot naar Fort III te Borsbeek gebracht, waar hij op 20 augustus als “Unbekannt” begraven werd.

Joe Schreppel werd na de bevrijding opnieuw begraven op de Amerikaanse militaire begraafplaats Henri-Chapelle in de buurt van Luik. Hij heeft er geen eigen graf gekregen, omdat hij als “missing in action” werd opgegeven. Zijn naam stond op de “Wall of Missing”.

Hij wordt nogmaals opgegraven en vindt uiteindelijk zijn rustplaats als X-113 op de Ardennes American Cemetery te Neuville in het graf A 31 35.

Wie meer daarover wil lezen, verwijs ik naar de website www.missinginaction.be opgesteld door Staf Cryns met bijdragen van Luc Cox en de Heemkundige Kring Zoersel.

In de Heemkundige Kring Zoersel kunnen de teksten over bovenstaande gebeurtenissen geraadpleegd worden. Eveneens zijn de teksten over alle oorlogsslachtoffers van Wereldoorlog 1 en 2 voor raadpleging beschikbaar.

Over het neerschieten van de Jolly Roger: <https://www.luchtvaartgeschiedenis.be/content/b-17-bij-berendrecht>

<https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/neergestorte-vliegtuigen-in-woensdrecht-1940-1945>

Over de ontsnappingslijn van T/Sgt Bruno Gallerini: <http://www.cometeline.org/fiche134.html>

2. Melkerij en andere bedrijven aan Den Haan in Zoersel

De aanleiding tot onderhavige tekst was de vraag van Karl Lambreghts over de melkerij in Zoersel, die gelegen was aan den Haan. Door het gemeentearchief uit te spitten en interviews kwamen we ook terecht bij andere industriële activiteiten op en rond die plaats en daardoor hebben we de tekst ook in die zin uitgebreid.

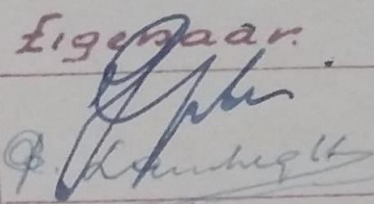
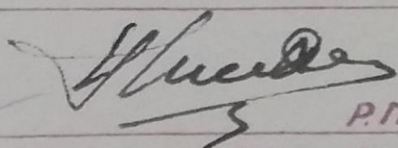
Melkverzameling voor verder transport

In de 20^e eeuw werden er in 16 dorpen melkerijen opgericht. In Zandhoven was dat in 1928. Uit een kroniek van Wereldoorlog 2 weten we dat de landbouwers van Zoersel op 28 september 1944 voor het eerst na de bevrijding terug melk aan de melkerij leverden. Aan welke melkerij wordt niet vermeld.

Wel is het zo dat melk door de boeren werd bijeengebracht om vandaar naar een andere bestemming gebracht te worden. Jaak Jochems uit Nederland organiseerde het verdere transport. De bestemming zal zeker niet de melkerij van Zandhoven geweest zijn, want dan hadden de boeren wel rechtstreeks de melk daar naartoe gebracht. De plaats van verzameling was waar nu het laatste huis in de straat Den Haan gelegen is.

Melkerij Gi-Breghts

Op 18 augustus 1951 wordt aan de zuivelfabriek Sint-Dimpna (Collegestraat Geel) een vergunning voor dertig jaar verleend om in Zoersel een zuivelfabriek op te richten. In een andere tekst van 1951 staat de benaming “Melkerij Gi-Breghts” (Gilis-Lambreghts).

opdracht:	Bouwen van Melkerij te ZOERSEL Sectie B. 836a 834a	
opdracht gevers.	dhr. GILIS JULES. dhr. LAMBRECHTS PAUL.	
Eigenaar.	Architect	Aannemer
	 P.M. 584	
Gilis Jules, Collegestr. 37. Geel. Lambrechts Paul Vorst. Meerlaer.	Henri Mertens Collegestr. 43. GEEL.	Niet gekend.
Schaal. 1. p. m.	Doss: 368	DATUM. 16-8-1950.

De plaats van de oprichting is "Het Smalle Bos", wijk "Den Haan", Sectie B nrs. 834/a & b en 835/f2. Op een bijgevoegd plan met datum 16 augustus 1950 staan in het colofon onder de opdrachtgevers de namen Jules Gilis, Collegestraat 37 Geel, en Paul Lambreghts, Vorst Meerlaer. Onder de naam architect staat Henri Mertens, Collegestraat 43 Geel.

Jules Gilis had in 1935 al een vergunning verkregen voor het oprichten van "een mechanische melkerij met stoomketel en stoommachien" in de Collegestraat te Geel onder de benaming Melkerij Sint-Dimpna. Ook Paul Lambreghts had een melkerij in Vorst-Kempen. Door hun samenwerking met de Duitse bezetters was het voor hen niet langer mogelijk om hun activiteiten in Geel en Vorst-Kempen verder te zetten. Ze zochten daarom een nieuwe gezamenlijke melkerij op te richten en hun keuze viel op Zoersel.

De toelating wordt niet afgewacht, want reeds in oktober 1950 begint de Zoerselse metser-aannemer Noelands aan de ruwbouw van de nieuwe melkerij. Op 10 maart 1951 geeft Raymond, broer van Paul, een lening van 230.000 frank tegen 5 % intrest voor de verdere bouw. Het is duidelijk dat hij nodig is om de melkerij mee op te starten in Zoersel. Raymond is ook werkzaam in het nieuwe bedrijf.

Het echtpaar Raymond Lambreghts- Maria Daems zoekt een woning in Zoersel en vindt vlak bij de melkerij op het gehucht Den Haan een compacte woning in het torentje van de oude tramstation. Tot april 1952 wonen ze er met zoon Carl tot aan de geboorte van Luc. Dan verhuizen ze naar de Kerkstraat en nog later vanaf 1965 naar de Langebaan.

Raymond Lambreghts, medeoprichter melkerij Gi-Breghts en nadien werkzaam in de Zuivelfabriek Zoersel en in de groentedrogerij Ortlieb

Jules Gilis bewoont een huis naast de melkerij. Paul Lambreghts (1906-1958) woont in Westmalle.

Nog voor de definitieve goedkeuring van de inrichting wordt op 18 mei 1951 door de zuivelfabriek Sint-Dimpna een aanvraag ingediend voor het in gebruik stellen van twee hogedrukstoomketels.

In 1952 komt er een brief van het provinciebestuur "betreffende afvoer van de afvalwaters der melkerij Den Haan in waterloop Pulderbosbeek." Hiermee wordt Wilboerebeek bedoeld.

De gemeente gebruikt in 1953 de benaming "het Smalle Broeck" waar in andere teksten "het Smalle Bosch" staat.

Het voorgestelde plan van de zuiveringsinstallatie, vooraleer de afvoer naar de Wilboerebeek mogelijk is, moet verbeterd worden en aangepast aan de lozingsvoorwaarden (ingen.-inspecteur M. Thienpont 1955). Deze lozingsvoorwaarden zijn geformuleerd in een schrijven van 17 september 1954.

De aanvraag omvat een aantal onderdelen.

1. Een inrichting voor een melkpasteurisatie met twee elektromotoren van elk 6 pk en een elektromotor van 4 pk
2. Een melkpoedermachine met een elektromotor van 6 pk.
3. Een karninstallatie met een elektromotor van 6 pk.
4. Een koelinstallatie met twee koelmachines, respectievelijk van 50.000 en 30.000 frigories (symbool voor temperatuurproductie gebruikt in koel- en vriesinstallaties).
5. Een krachtinstallatie met dieselmotor-alternatorgroep van 74 pk/50 kVA (kilovoltampère) en een tweede groep van 64 pk/32 kVA.
6. Twee ondergrondse benzinehouders van elk 3.000 liter inhoud, verbonden met een niet-automatische bedelingspomp en twee ondergrondse gasoliehouders van elk eveneens 3000 liter inhoud.
7. Een autobergplaats voor 6 wagens.
8. Hulptoestellen: 3 elektromotoren van 3 pk en twee van 1,5 pk.

Enkele jaren later, op 19 april 1958, wordt door de melkerij Gi-Breghts opnieuw een vergunning aangevraagd voor een stoomketel.

Na een interview met Maurice De Feyter weten we ook meer over de aangeleverde melk. De familie De Feyter bewoonde de Schriekhoeve, gelegen op de Sint-Antoniusbau tegenover het Geleg.

Nog voor de oprichting van melkerij Gi-Breghts zou vader De Feyter al in 1946 melk opgehaald hebben, mogelijk eerst voor de hogervermelde verzamelplaats. Aanvankelijk gebeurt de ophaling nog met de hondenkar, later met paard en wagen.

Op 16-jarige leeftijd in 1953 zet zoon Maurice samen met zijn broer Jos dit werk voort.

Schriekhoeve van Alfons De Feyter met melkwagen voor de deur. Aquarel van Ludo Vorsselmans

Er zijn zes of zeven andere voerlui die de melk in Zoersel, Zandhoven en Halle ophalen. Maurice levert dagelijks 600 tot 700 liter. Als men dat vermenigvuldigt met zes of zeven, heeft men een idee over de hoeveelheid melk die elke dag in de melkerij toekomt.

Bij aankomst wordt uit elke "kit" een staal genomen voor het vetgehalte en om te controleren of de melk niet verzuurd is. Elke maand krijgt de voerman een enveloppe met daarin het geld voor de totale aanvoer van de afgelopen maand. Het is voor hem een tijdrovende opgave om dat geld te verdelen voor elke boer afzonderlijk.

In de melkerij werken ongeveer 10 personen in vaste dienst.

Maurice is met dit werk gestopt in 1956.

Karl Lambreghts neemt een ander interview af met Staf Verresen uit Zoersel. We nemen deze tekst over zoals Karl die genoteerd heeft.

"Op 1 oktober 1962, onmiddellijk na mijn legerdienst, ben ik als 20-jarige beginnen werken op de melkerij van Lambreghts-Gillis. Voor mijn legerdienst hielp ik thuis op de boerderij van mijn ouders in Pulderbos. Ik heb een half jaar gewerkt op de melkerij. Toen werkten er naast Juul Gillis ook Staf Dierckx, een Van Tendeloo en een Thijs, beiden van Zandhoven. Raymond Lambreghts deed er de boekhouding en administratie. Soms hielp hij ook wel in de productie. In die tijd werkte de melkerij ook voor de Joden. Een rabbijn ging tot bij de boeren om de melk te zegenen en de katten af te sluiten. In de melkerij werd de melk gepasteuriseerd en gebotteld onder controle van de rabbijn. Juul Gilis was specialist in het maken van lekkere chocomelk dat op de markt gebracht werd als 'Verachoc'. In de periode dat ik er werkte ging het al niet zo goed meer met het bedrijf. Ik denk dat er nog een 15-tal boeren melk leverden. Een aantal boeren betrouwden het niet meer. Een goede klant was wel Stan van 'Piër Boer Miljoen'. Ik verdiende er niet veel: 20 frank per uur. Regelmatig wat overuren doen maakte de pré beter. Maar op het einde dat ik er werkte besliste de baas dat er geen overuren meer betaald werden. Iedereen had er nog wel wat staan en die zouden dus niet betaald worden. Maar Raymond heeft ons die dan toch nog uitbetaald. Hij was een heel brave mens. Dan ben ik ander werk gaan zoeken waar ik ook beter betaald werd. Het werd Etienne in Oostmalle."

Zuivelfabriek Zoersel

In 1958 houdt de melkerij onder de benaming Gi-Breghts op te bestaan. Op 1 juli 1958 komt er een nieuwe vennootschap "Zuivelfabriek Zoersel" met een maatschappelijk kapitaal van 500.000 frank.

De oprichters zijn:

Jules Gilis, Paul Lambreghts en Raymond Lambreghts met elk 1 aandeel;

de Nederlanders Nikolaas Padmos, Reindert Van De Velde, Jacob Van Der Lijn en Piet Honingh ook elk met 1 aandeel.

De resterende 43 aandelen zijn eigendom van de nv Melkcentrale Noord uit Amsterdam, de hoofdaandeelhouder. Die wordt vertegenwoordigd door Nikolaas Padmos.

Piet Honing wordt gedelegeerd bestuurder van de Zoerselse melkerij.

In december van dat jaar dient Jules Gilis, medeoprichter van de eerste melkerij, een aanvraag in voor een transformatiepost met statische omvormer van 125 kVA op de plaats Rodendijk 86/1 Sectie B nr. 834C. De vergunning wordt verleend voor 30 jaar te tellen vanaf 13 juli 1951.

Kaasfabriek

In de buurt van de melkerij is er ook sprake van een kaasfabriek. Op 7 augustus 1953 is er een verzoekschrift van de pvba "Darinda Kaasfabriek" om een horizontale Cornwallketel (stoomketel) te plaatsen op adres Steenweg op Pulderbos 80 te Zoersel. Wanneer deze kaasfabriek opgericht is en hoe lang ze bestaan heeft is niet geweten. Ze is te situeren aan de overkant van de E34 in het laatste huis links van de Pulderbossteenweg.

Darmplakkerij en ontzouten van darmen

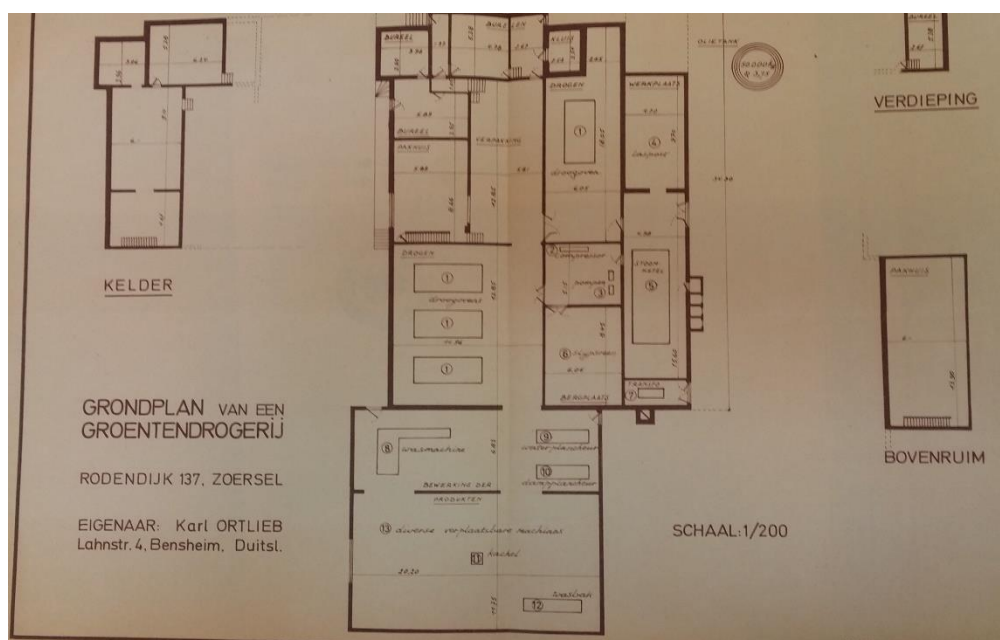
De bedrijven volgen elkaar snel op, want op hetzelfde adres als de kaasfabriek nr. 80 Sectie B nr, 638 I wordt op 5 augustus 1959 door nv Darmico een aanvraag ingediend voor een darmplakkerij en een propaangasbergplaats met 10 elektromotoren (1 van 2 pk en 9 van minder dan 1 pk).

Wat betreft de straten in de buurt van de melkerij, de kaasfabriek en de darmplakkerij is er in de huidige situatie wat verduidelijking nodig.

Door de aanleg van de E34, die in 1972-3 onder de benaming E3 werd opengesteld, werden een aantal wegen doorgesneden. De weg naast de melkerij heette vroeger Steenweg op Pulderbos. Na 1973 wordt de weg langs de kant van Zoersel "Den Haan" genoemd en aan de overzijde de "Pulderbossteenweg". Om deze laatste straat te bereiken dient men eerst een stukje door Pulderbos te rijden.

Groentedrogerij

De afmetingen en de vorm van het toenmalige gebouw lijken overeen te komen met de omvang van de huidige gebouwen op de Rodendijk, waar nu de kledingzaak Garde Robe gevestigd is.

In 1965 wordt er een omslag gemaakt. Na de melkerij worden de gebouwen ervan verkocht aan de Duitse ondernemer Karl Ortlieb, Landstrasse 4 Bensheim. Aan hem wordt een vergunning verleend voor het drogen van groente, fruit en vlees.

Aanvankelijk wordt de vergunning wel toegestaan, maar na herhaalde klachten van omwonenden wegens geurhinder wordt door de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen de vergunning geweigerd. De aanvrager ziet vervolgens af van het drogen van vlees. Het drogen van vlees stond wel in de aanvraag, maar is in de praktijk nooit uitgevoerd. Daarop volgt het Koninklijk Besluit van 8 juni 1967 nr. 37.720 f2/G tot opheffing van de weigering en blijft de vergunning voor 30 jaar bestaan. Er werken een tiental personen in het bedrijf.

Raymond Lambreghts blijft in het nieuwe bedrijf werken, dat geleid wordt door Rudy Ortlieb, zoon van Karl. Op 12 juli 1967 wil Raymond een die dag afgeleverde machine nog met de heftruck binnenrijden, maar de smalle doorgang loopt langs een gracht die inkalf. Raymond komt onder de heftruck en de machine terecht en is op slag dood. Hij is 49 jaar (1918-1967).

Veel groenten worden geleverd vanuit Nederland en de problemen met de vergunning blijven. Wellicht is dat ook het einde van de groentedrogerij. Bovendien heeft Karl Ortlieb al een fabriek in Nederland opgericht.

We citeren nog uit een brief van 27 oktober 1967 van de firma J. J. Baay uit Breda.

“Naar aanleiding van uw bericht betreffende het verbod van prei drogen berichten wij u dat dit voor ons een zeer moeilijke zaak is. Wij hebben met u een contract voor levering aan Zoersel van 500.000 kg prei. Dit zelfde kwantum hebben wij gecontracteerd bij de tuinders en moeten die afnemen. Tot op heden hebben wij aan u geleverd 286.288 kg dus nog te leveren 213.712 kg. (...) Wij verzoeken u bij de overheid te trachten een verlenging van de vergunning te krijgen tot dit kwantum verwerkt is.”

Andere activiteiten

Na het verdwijnen van de groentedrogerij zijn er geen industriële activiteiten meer. Achteraan komt nog een autobandenmontage, vooraan een meubelzaak Wigwam en een gordijnenzaak Decorama, die nadien naar de overzijde verhuist.

Met de komst van de kledingwinkel Garde Robe zitten we in 2021.

Bronnen

Interviews met Theresa Van Dyck, Maurice De Feyter, Gust Dierckx en Staf Verresen.

Tekst van Karl Lambreghts, zoon van Raymond die medeoprichter van de melkerij was.

Gemeentelijk archief Zoersel: 3 archiefdozen Dienst Milieu 1.777.51 Hinderlijke Inrichtingen – ARAB vergunningen

Doos 1: 1898-1965

Doos 2: 1967-1969

Doos 3: 1967-1969

Chris Vandoninck, Stadsarchief Geel

Suzanne Antonis, Onderox editie 189

3. De plaatsnaamkunde van Zoersel (deel 2)

Toponymie of plaatsnaamkunde is een tak van de taalkunde die plaatsnamen (toponiemen) probeert op te sporen en te verklaren. De **toponymie** houdt zich behalve met de herkomst van plaatsnamen ook bezig met de verbreiding daarvan.

In Weetjes 4 stond deel één van de Plaatsnaamkunde in Zoersel. Dat was een inleiding op de alfabetische lijst van plaatsnamen die in de volgende afleveringen van de Weetjes zullen verschijnen.

In de alfabetische lijst worden de plaatsnamen zo veel mogelijk naar de moderne spelling gerangschikt, behalve wanneer de omzetting een verkeerde interpretatie kan inhouden.

Het lidwoord waar het gebruikt wordt, komt tussen haakjes achter de plaatsnaam. Voor de huidige straatnamen wordt de officiële vorm opgenomen met desgevallend het lidwoord vooraan. Dat betekent dat in de alfabetische lijst hetzelfde toponiem op twee verschillende plaatsen kan voorkomen. Voorbeelden daarvan zijn: De Bergen, De Bruelen, De Knod die als toponiem ook voorkomen onder Bergen, Bruelen, Knod

De vindplaatsen van die plaatsnamen worden in afkortingen weergegeven.

Het is nuttig om vooraf die afkortingen te verklaren.

A.SB.B.nr B12, Verkoop goederen van de heerlijkheid Westmalle-Zoersel in 1741, kopie in HKZ archiefdoos 1

ABH, *Atlas des communications vicinales de la Commune de Halle*, 1845, Archief Gemeente Zoersel

ABJ, *Atlas der Buurtwegen St Antonius in Juckxschot*, ongedateerde kaarten wellicht ook 1845, Archief Gemeente Zoersel

ABZ, *Atlas der Buurtwegen Zoersel*, 1845, Archief Gemeente Zoersel

AWZ, *Atlas van de onbevaarbare waterlopen Zoersel 1956, Atlas van de onbevaarbare waterlopen onderworpen aan de wet van 15 maart 1950 Opgemaakt door de ondergetekende hoofdingenieur directeur van de provinciale technische dienst Deurne de 10 februari 1956*, Archief Gemeente Zoersel

GHB, Bus J. pastoor Van Halle, *Geschiedenis van Halle*, 1955, onuitgegeven tekst, HKZ HKZ82, "Ons Dorpke en zijn Stamenees" in Jaarboek HKZ 1981-82

Huidige straatnaam, *Straatnamen Gemeentepan Zoersel*

KWH, *Kaartboek der niet bevaar noch vlotbare waterlopen Halle 1883 Gemeente Halle Voorgescreven door de wet van 7 mei 1877 opgemaakt 25 oktober 1883 getekend Stas*, Archief Gemeente Zoersel

KWSA, *Kaartboek der niet bevaar- noch vlotbare waterlopen Sint-Antonius*. Bundel kopies van losse ongedateerde kaarten; het is mogelijk dat niet alle toponiemen op het grondgebied van Sint-Antonius of Zoersel liggen, Archief Gemeente Zoersel

KWZ, *Kaartboek der niet bevaar- noch vlotbare waterlopen Zoersel Voorschreven door de wet van 7 mei 1877 opgemaakt den 21 Juli 1883*, Archief Gemeente Zoersel

MKH, *Manuaal kerk Halle door pastoor Smets*, Parochiearchief Sint-Martinus Halle

RAA. NA, Rijksarchief Antwerpen, nieuwe aanwinsten, Jozef Bus

VDE, R. C. van de Eeckhout, *Toponymie van het Land van Brecht*, 1957-1958, Leuven, Doctoraatsthesis Dr. in de Wijsbegeerte en Letteren KUL Leuven

VHZ, Leo Van Rossum, *Van hoere zegge*

VLG, Frans Debrabandere, Magda Devos, Paul Kempeneers, Vic Mennen, Hugo Ryckeboer, Ward Van Osta, *De Vlaamse Gemeenten*, 2010, Brussel, Davidsfonds Uitgeverij

Alfabetische lijst van de plaatsnamen in Zoersel – Letter A

Aardekens (de)

Aerdekens Voorne, toponiem voor de percelen grond achter deze hoeve. De hoeve was vroeger eigendom van baron Van De Put. De bewoners konden in 1949 het eigendom kopen van de barones, VHZ41

Aarden (de)

1745, ABH

Aardenweg

1845, Aerdenweg weg van de Beemden genaemt de Aerden naer de Eersten Medelaerweg, ABH

Aart (den)

KWSA

Abdijlaan

Huidige straatnaam

Acacialaan

Huidige straatnaam

Achterberkenmeistraat

1845, Weg van de straet genaemt Achterberkemeistraet naer de Voorberkemeistraet, ABH; 1848, Weg van de straet genaemt Achterberkemeistraet naer het Gehucht Hoydonck en voorte van voorzeyde Gehucht naer de Velden, ABH

Achterhagen weg

1845, Weg en voetweg van de kerk van Halle naer de straet genaemd Pulderboschweg, ABH

Achterste Hoeven (de) 1883, (de) De Agterste Hoeven 1883, KWZ

Achterste Hoeven

Huidige straatnaam

Achtersten Dries (Den)

voor 1832, Eindhoven, hoeve , verbouwd en vernieuwd, waar nu ook 'hoeve-ijs' te koop is, VHZ137-139

Achterstraat

1626, VDE; 1845, Grooten weg van St Antonius naer Zoersel, ABH; huidige straatnaam

Achterstraatsche Loop

1883, KWH

Akker

Huidige straatnaam

Akkers (D')

voor 1774, Drenghel, hoeve van voor 1774, gerenoveerd, VHZ175

Akkerstraat

Akkerstraete (D'), oude verbindingsstraat tussen Zandstraat en Herentalsebaan, waar nu de Beemdekens begint, ook benaming van een hoeve van begin 19e eeuw, VHZ193

Alfons Butsstraat

Huidige straatnaam

Amazonelaan

Huidige straatnaam

Andreas Vesaliuslaan

Huidige straatnaam

Antwerpse baan

1845, Antwerpsche Baen chemin de Zoersel à Brecht hameau St Antoine, ABZ; 1845, Steenbakkerij chemin de la rue dite Antwerpschebaen à la Maison dite Steenbakkerij 1845, ABZ

Antwerpse dreef (de)

1883, De Antwerpsche Dreef, KWZ; Antwerpsedreef Huidige straatnaam

Appelbeek 1845, Grens Santhoven en Halle, ABH; 1845, Weg naer de Appelbeek, ABH

Arenbergse straat (de)

1724, item een heijde oist de aerenbergsche straete [...] noert het bremblock, RAA LA 59

Arenborgse straat (de)

1700, een perceel heijde oost de arenborgsche straete, RAA LA 57-58

Azalealaan

Huidige straatnaam

4. De PASTORIETUIN van Zoersel

Of de pastorietuin een doorgeschoten weiland moet worden is ons niet duidelijk en of dit een groene bijdrage is aan Zoersel nog minder. Wel duidelijk is dat "hier laten we de natuur zijn gang gaan" niet beantwoordt aan de bepalingen van het beschermingsstatuut van de pastorie.

Enkele jaren geleden hebben we alles in het werk gesteld om het bruggetje over de tuinvijver te redden. Daarop heeft het gemeentebestuur positief gereageerd en de brug fraai hersteld, maar het scheelde niet veel of er was van bruggetje geen sprake meer.

En nu, ra ra een zoekplaatje. Waar is de brug nu?

5. MUSEUM en DOCUMENTATIECENTRUM

Aangesloten bij Heemkunde Gouw Antwerpen vzw - nr. 1075

Secretariaat en briefwisseling: Bruno Verhavert - **Zandstraat 117 – 2980 Zoersel**

Tel. 03 312 20 00 en Heemhuisje 03 2980 854

Zetel en V.U.: Heemhuisje Schoolstraat 9 – Zoersel – Jan Denissen - Voorzitter

E-mail : heemkundige.kring.zoersel@zoersel.be en www.heemkundigekringzoersel.be

Rek.nr. BE85 9796 2311 8406

Museum open de derde zondag van elke maand (behalve op feestdagen) van 10 tot 17 uur. Inkom gratis.

Andere dagen kan ook mits aanvraag per e-mail 3 weken vooraf. Inkom is dan 2,00 Euro p/p met een minimum van 20,00 Euro.

Archief geopend elke donderdagavond van 20 tot 22 uur. (behalve op feestdagen)

Lidmaatschap: Door overschrijving van de gepaste bijdrage op de HKZ-rekening BE85 9796 2311 8406 met vermelding HKZ-lidgeld 2020
Gewoon lid € 7,00 - Steunend lid € 13,00 - Ereid € 25,00

Veel dank aan onze trouwe leden die spontaan betaalden.

Om papier- en portkosten te vermijden vragen wij u ons uw e-mailadres op te geven.